

Az infláció megfékezésére irányuló újabb gazdaságpolitikai intézkedések Törökországban

A török gazdaságban két évtizede nem tapasztalható infláció megfékezése nemcsak gazdasági, hanem politikai értelemben is komoly kihívás elé állítja a török vezetést. Az üzemanyag- és az áram árának szembetűnő emelkedése csak további jelentős társadalmi elégedetlenséget szült. A kormány az infláció – és a közhangulat – kordában tartására legutóbb két fontos lépésről döntött: 2022. március 1-jétől a lakosság aranytartalékait megcélózva kampányt indít annak érdekében, hogy a lakosság meghatározott feltételek és biztosítékok mellett helyezze letétbe aranykészleteit. A másik lépés értelmében pedig az alapvető élelmiszerek ÁFÁ-ját 8-ról 1%-ra redukálták. A gazdasági szakértők többsége ugyanakkor arra figyelmeztet, hogy a helyzetet – amely nagyon emlékeztet a 2001-es gazdasági válságra – csak ennél átfogóbb reformokkal lehet tartósan kezelni.

Az utóbbi hónapokban Törökországban tapasztalható nagyarányú drágulás – amelynek mértéke a valóságban jóval meghaladja a hivatalos adatokat – egyre fokozottabb társadalmi reakciókat vált ki. A fokozódó elégedetlenséget a kormány igyekszik „hangulatjavító” intézkedésekkel kezelni, ám ezek hatékonysága hosszabb távon megkérdőjelezhető. Különösen a villany és az üzemanyag-ár – helyenként többszörösére való – emelése kapcsán érzékelhető erős társadalmi tiltakozás. Az energiaárak drasztikus emelkedése mögött – a világban tapasztalható általános energiaár-emelkedés mellett – a török líra dollárral és euróval szembeni értékvesztése is fontos tényező. Érzékletes adat, hogy 2021-ben Törökország energia importja, az előző évhez képest több mint 75%-kal emelkedve meghaladta az 50 milliárd dollárt. Ezen áremelkedés egy részét pedig minden jel szerint a végfelhasználók, alapvetően a lakosság kénytelen megfizetni. Az üzemanyag ára november eleje óta csaknem kétszeresére emelkedett és jelenleg meghaladja a 15 lírát (azaz kb. 1 Eurót).

A drágulásból és a líra értékvesztéséből fakadó áremelkedés a lakosság túlnyomó többségében – érthető módon – bizonytalanságot és bizalmatlanságot szül. A kormányzat ennek megfelelően két új szabályozással kívánja lassítani az elszabadult inflációt. Egyrészt – és ez nem új elem – a kormány arra ösztönözi a lakosságot, hogy megtakarításait ne otthon tartsa, hanem a pénzeszközöket felhasználva élénkítsék az ország gazdasági vérkeringését. Ennek a politikának a keretében 2022. március 1-jétől egy különböző garanciákat és biztosítékokat tartalmazó konstrukció keretében kampány indul annak érdekében, hogy az állampolgárok saját aranyukat átmenetileg bocsássák a különböző állami ellenőrzés alatt álló intézmények (bankok, ékszerészek) rendelkezésére. A kormányzat ígérete szerint, amennyiben meghatározott időre lekötik azokat, a beszolgáltatott arany ugyanabban a formában, fizikai valójában kerül majd vissza a tulajdonosához.

Ami a másik, már bevezetett szabályozást illeti, a kormányzat az élelmiszerek egy jelentős csoportjának korábbi 8%-os ÁFÁ-ját 1%-ra csökkentette. Várakozásai szerint ennek eredményeként a húst, tejet, cukrot, teát, olajat, sajtot, tojást, hagymát, paradicsomot, burgonyát tartalmazó termékek ára mintegy 7%-kal csökkenhet. Az intézkedés hatását biztosítandó, az állami szervek szigorú ellenőrzéseket és szükség esetén jelentős büntetéseket helyeztek kilátásba.

Ugyanakkor a januári inflációs adatok (48,7%) alapján és a jelenleg 14%-on álló jegybanki alapkamat emelésének a kormányzat részéről tudatos halogatása miatt a szakértők többsége a gazdaságban olyan további turbulenciákra számít a tavasz folyamán, amilyenre legutóbb a 2000-es évek legelején volt példa (és ami döntő szerepet játszott abban, hogy az országot akkor vezető Ecevit-kormány megbukott a 2002-es választáson). Sokuk szerint a helyzetet csak ennél átfogóbb reformokkal lehet tartósan kezelni, ami aligha valósítható meg az alapkamat drasztikusabb emelése nélkül.